

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО – ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання

контрольних робіт з дисципліни

«Економіка праці та соціально-трудові відносини»

для студентів заочного відділення

спеціальностей 6.050100

Укладачі:

Горовий Д.А.

Федотова К.О.

Затверджено

на засіданні кафедри

«Економіка підприємства»

Протокол № 1 від 28/08/2009

ХАРКІВ – 2009

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» для студентів заочного відділення/ Скл.: Горовий Д.А., Федотова К.О. – Харків, ХНАДУ, 2009.

Методичні вказівки містять перелік контрольних завдань, рекомендації до їх виконання, список необхідної літератури.

ЗМІСТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ...5	
1.	Мета контрольної роботи 5
2.	Зміст контрольної роботи і загальні вимоги по виконанню 5
3.	Підбор літератури, статистичної інформації і інших матеріалів 6
4.	Виклад змісту контрольної роботи.....6
5.	Резензування і захист контрольної роботи.....7
6.	Вибір варіанта контрольної роботи.....8
ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ 9	
Варіант 1	 9
Варіант 2	 10
Варіант 3	 11
Варіант 4	 12
Варіант 5	 13
Варіант 6	 14
Варіант 7	 14
Варіант 8	 16
Варіант 9	 17
Варіант 10	 17
Варіант 11	 19
Варіант 12	 20
Варіант 13	 21
Варіант 14	 22
Варіант 15	 23
Варіант 16	 24
Варіант 17	 24
Варіант 18	 26
Варіант 19	 27

Варіант 20	28
Варіант 21	29
Варіант 22	30
Варіант 23	31
Варіант 24	32
Варіант 25	33
Варіант 27	35
Варіант 28	36
Варіант 29	37
Варіант 30	37
ЛІТЕРАТУРА	39

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Мета контрольної роботи

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою частиною навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи полягає в закріпленні і поглибленні теоретичних знань, придбаних студентами в процесі вивчення курсу, придбання навичок самостійної роботи з навчальною та спеціальною літературою, придбання навичок робити узагальнення і висновки.

При виконанні контрольної роботи необхідно вивчити законодавчі акти, літературні джерела, у яких розглядаються питання запропонованої студенту теми.

2. Зміст контрольної роботи і загальні вимоги по виконанню

Варіант контрольної роботи студент вибирає відповідно до варіанта, що відповідає останнім двом цифрам залікової книжки.

Кожна контрольна робота виконується прописом в окремому зошиті або з на аркушах паперу формату А4 з використанням комп'ютерної техніки. Мінімальний обсяг роботи складає 18 аркушів.

До складу завдання включені:

- 1) теоретичні питання з різних розділів курсу – 2 шт.;
- 2) практичні питання (задачі) – 2 шт.

Зміст теоретичних питань повинен бути розкритий повністю, містити порівняння та узагальнення матеріалу. У текстовій частині повинні знайти відображення всі питання, передбачені робочою програмою дисципліни за цією темою. Розкриття змісту теоретичних питань варто супроводжувати аналізом

статистичних даних, прикладами з практики господарювання підприємств. Необхідно також показати підходи до рішення тих або інших проблем, самостійно робити висновки на основі вивченої літератури, зібраного, обробленого й узагальненого фактичного матеріалу.

При рішенні задачі доцільно привести формули з розшифровкою вхідних у них величин, виконати рішення, вказувати одиниці виміру отриманих величин і зробити висновки.

Кожне теоретичне питання повинно містити посилання не менше ніж п'ять джерел літератури.

3. Підбор літератури, статистичної інформації і інших матеріалів

Навчальну і спеціальну літературу по темі контрольної роботи студент підбирає самостійно, використовуючи для цього бібліотечний каталог або мережу Інтернет.

Особлива увага повинна бути приділена першоджерелам: періодичним виданням, науковим статтям, нормативним актам (Закони України, укази президента, постанови уряду тощо). Користуватися необхідно тільки новими виданнями і останніми редакціями нормативних актів.

Список використуваних літературних джерел і інших матеріалів необхідно систематизувати і представити після тексту контрольної роботи.

4. Виклад змісту контрольної роботи

Зібраний, вивчений і оброблений матеріал за темою контрольної роботи необхідно викласти згідно плану роботи. Кожне завдання контрольної роботи повинне починатися з нової сторінки і мати свій заголовок.

Кожна сторінка контрольної роботи нумерується в правому верхньому куті.

Назви таблиць, рисунків повинні відбивати зміст цифрової і графічної інформації. Таблицю або рисунок розміщують після першого посилання на них у тексті.

Приведені в роботі цифрові дані, цитати, таблиці, рисунки, якщо вони отримані з першоджерел, повинні супроводжуватися посиланнями на ці джерела. Посилання на цитовані джерела повинні бути оформлені певним чином: для книг – вказуються автор, назва книги, номер тому, частини, місце видання (місто), назви видавництва, рік видання, номер сторінок; для журналів – автор статті, її назва, назва журналу, рік і номер видання, номер сторінок; для газет – автор статті, її назва, назва газети, дата випуску.

Приведені в роботі формули обов'язково повинні містити розшифровку величин, що у неї входять.

Текст роботи можна друкувати на комп'ютері або написати від руки чорнилом (пастою) чорного синього кольору. В останньому випадку робота повинна бути написана чітким, розбірливим почерком, грамотно й акуратно.

Після тексту роботи перед списком літератури студент ставить свій підпис і дату виконання роботи.

Контрольна робота виконується відповідно до вимог цих методичних вказівок, інакше вона не буде допущена до захисту, незалежно від її змісту. Закінчену контрольну роботу студент представляє в деканат заочного відділення для реєстрації в термін, визначений відповідним графіком.

5. Резензування і захист контрольної роботи

Контрольну роботу рецензує викладач кафедри економіки підприємства, який проводить практичні заняття. Якщо рецензія позитивна, то робота допускається до захисту.

Якщо робота написана з зауваженнями, її повертають для доробки або виправлення. При повторній здачі роботи для резензування студент обов'язково додає рецензію на перший варіант роботи.

Дату і час захисту роботи встановлює заочний деканат. Робота зараховується тільки за підсумками співбесіди її автора з викладачем. Здати екзамен з курсу «Економіка праці та соціально-трудові відносини» студент може тільки після захисту контрольної роботи.

6. Вибір варіанта контрольної роботи

Варіант контрольної роботи визначається по двох останніх цифрах залікової книжки студента згідно таблиці:

Передостання цифра шифру (номера залікової книжки)	Остання цифра шифру (номера залікової книжки)									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	15	22	5	6	16	20	27	28	8	7
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	16	23	4	7	17	21	26	29	12	6
3	17	24	3	8	18	22	6	30	13	5
4	18	25	2	9	19	23	5	1	14	4
5	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11
6	19	26	1	10	15	24	4	2	11	3
7	20	27	30	11	14	25	3	30	10	2
8	21	28	29	12	13	2	1	29	9	1
9	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

Завдання 1. Регламентация та регулювання соціально-трудоу відносин

Завдання 2. Основні складові праці.

Завдання 3 - задача

Визначити рівень і динаміку річного виробітку на підприємстві на одного робітника й одного працюючого при наступних вихідних даних.

Виріб	Обсяг випуску в 2010 році, од.	Ціна, грн.	Приріст річного випуску, %		
			2011 р.	2012 р.	2013 р.
А	2000	250	2	5	3
Б	5000	230	4	3	3
В	200	520	1	3	2
Г	4050	80	4	2	5
Д	3500	70	1	3	4
Е	2500	80	1	2	1

Питома вага робітників у загальній чисельності планово-виробничого персоналу - 55%.

Чисельність робітників на підприємстві в 2010 році 500 осіб.

Індекс зміни чисельності робітників		
2010/2011	2011/2012	2012/2013
1,07	1,06	1,04

Завдання 4 - задача

За місяць робітник ІІІ розряду виготовив 680 виробів. Годинна тарифна ставка робітника І розряду - 5,55 грн. Норма виробітку 4 деталі за годину. Обчислити відрядний заробіток за місяць. (Під час розв'язання завдання використати 6 розрядну тарифну сітку).

Завдання 5 - задача

На початок року на підприємстві працювало 5300 чол. Середньооблікова чисельність робітників становить: в І кв. – 5510 чол., в ІІ кв. – 5600 чол., у ІІІ кв. – 5700 чол., у ІV кв. – 5820 чол. Визначте додаткову потребу робітників: поквартально і за рік на поповнення вибулих працівників.

Варіант 2

Завдання 1. Структура трудових ресурсів країни

Завдання 2. Складання звіту з праці на підприємстві.

Завдання 3 - задача

Визначте кількість робітників, що вивільняють у результаті проведення ряду технологічних заходів щодо вдосконалювання виробництва при наступних вихідних даних:

Чисельність ПВП становить 6000 чол. У базовому році кожним працівником було відпрацьовано в середньому 2100 годин, у плановому році його передбачено збільшити на 30 годин. Питома вага виробничих робітників у загальній чисельності ПВП становить 75%, крім того в плановому році передбачається знизити на 25% втрати від браку, які в базовому році становили 5%.

Завдання 4 - задача

Визначте розцінку на 1 деталь і заробіток робітника 6 розряду (сітка 8 розрядів), що знаходиться на відрядній прогресивній системі оплати праці, якщо технічна норма часу становить 7 хв за одиницю, а за зміну він виготовив 120 деталей. Тривалість зміни становить 7,8 годин.

Годинна тарифна ставка 1 розряду 8 грн/година. За деталі, виготовлені понад завдання, розцінки підвищується:

- від 101 до 110 од. - на 20%;
- від 111 до 120 од. - на 30%;
- від 121 до 130 од. - на 40%;
- від 131 до 140 од. - на 50% і т.і.

Завдання 5 - задача

Визначити норму часу на виконання операції в умовах дрібносерійного виробництва, якщо відомо, що оперативний час становить 50 хв., час на обслуговування робочого місця – 10% оперативного часу, а на відпочинок і особисті потреби – 25%. Час на ознайомлення з кресленням, на інструктаж майстра, одержання інструменту, заготівок і здачу партії деталей кількістю 50 од. становить 6 год.

Варіант 3

Завдання 1. Нормативно–правова база організації, оцінки і обліку праці в Україні.

Завдання 2. Тарифна система оплати праці

Завдання 3 - задача

Визначити норму часу на виконання операції в умовах дрібносерійного виробництва, якщо відомо, що оперативний час становить 55 хв., час на обслуговування робочого місця – 10% оперативного часу, а на відпочинок і особисті потреби – 20%. Час на ознайомлення з кресленням, на інструктаж майстра, одержання інструменту, заготовок і здачу партії деталей кількістю 50 од. становить 6 год.

Завдання 4 - задача

У плановому періоді з 210 діючих верстатів намічено 70 замінити новими:

- 40 верстатів з 80, продуктивність яких вище старих на 30%, уводяться в експлуатацію з 1.03.
- 20 верстатів, продуктивність яких вище старих на 25%, уводяться в експлуатацію з 1.07.
- 10 верстатів, продуктивність яких вище старих на 39%, уводяться в експлуатацію з 1.09.

Чисельність ПВП на підприємстві 2100 чол. Питома вага робітників - верстатників у загальній чисельності ПВП становить 45%.

Визначте економію робочої сили за рахунок підвищення продуктивності нового обладнання.

Завдання 5 - задача

Середньоспискова чисельність працівників підприємства за рік склала 7000 чол. Протягом року прийнято на роботу 700 чол., звільнено у зв'язку з навчанням і службою в армії 180 чол., за власним бажанням - 210 чол., у зв'язку з порушеннями - 140 чол. Визначити коефіцієнти вибуття, прийому й плинності кадрів.

Варіант 4

Завдання 1. Кадри підприємства та їх роль у виробництві.

Завдання 2. Поняття, зміст і завдання організації праці.

Завдання 3 - задача

У звітному році трудомісткість підприємства 18000000 нормо-годин. Передбачається, що наступного року у зв'язку з ускладненням виробництва продукції її загальна трудомісткість повинна збільшитися на 12%. Очікується, що річний фонд робочого часу одного працівника, який в звітному році складав 1785 нормо-годин, за рахунок скорочення внутрішньозмінних простоїв повинен збільшитися на 6%, а передбачуване виконання норм виробітку кожним працівником, який складає 112%, збільшиться на 5%. Визначити необхідну кількість працівників підприємства.

Завдання 4 - задача

У звітному періоді рівень безробіття становив 19% (кількість безробітних – 3 млн. осіб) і зріс на 1% порівняно з базисним періодом. При цьому чисельність економічно активного населення не змінилась. Яка кількість безробітних була у базисному періоді?

Завдання 5 - задача

Протягом місяця робітник за 150 годин виготовляє 300 виробів. У результаті впровадження заходів щодо покращення організації та обслуговування робочих місць трудомісткість виготовлення виробу зменшилась на 4%. Визначте, скільки виробів виготовить робітник за нових умов праці та на скільки відсотків збільшиться його продуктивність праці.

Варіант 5

Завдання 1. Хронометраж, як спосіб визначення витрат робочого часу.

Завдання 2. Організація робочих місць.

Завдання 3 - задача

Середньоспискова чисельність працівників підприємства в 1 кварталі становить 5250 чол. За цей період прийнято 350 чол., звільнено за власним бажанням 150 чол., за порушення трудової дисципліни - 50 чол., у зв'язку із призовом в армію - 40 чол., на пенсію - 30 чол., з інших причин - 20 чол. Визначити коефіцієнти вибуття, прийому й плинності кадрів.

Завдання 4 - задача

Визначте технологічну, виробничу й загальну трудомісткість виробничої програми підприємства й середній коефіцієнт виконання норм при наступних вихідних даних.

Виріб	Річний виробництва, од.	обсяг	Трудомісткість технологічна, нормо- годин
А	20500		50
Б	3000		80
В	1000		40
Г	5000		35

Чисельність ПВП на підприємстві становить 1500 чол., з них робітників 65%. Чисельність допоміжних робітників на підприємстві 500 чол.

Кількість робочих днів у році - 300 днів. Тривалість зміни становить 8 годин. Відсоток невиходу на роботу (α) становить 10%.

Завдання 5 - задача

Протягом місяця робітник IV розряду при плановому завданні 500 виробів виготовив 550. Трудомісткість виготовлення одного виробу 0,53 н.-год. Прогресивні відрядні розцінки застосовуються при перевиконанні плану на 6%. Відрядна розцінка при цьому зростає на 10%. Тарифна ставка робітника I розряду становить 2,75 грн./год. Обчислити заробітну плату робітника за відрядно-прогресивною системою. (Під час розв'язання завдання використати б – розрядну тарифну сітку).

Варіант 6

Завдання 1. Склад працюючих на промисловому підприємстві.

Завдання 2. Трудовий процес і його раціоналізація.

Завдання 3 - задача

Визначте необхідну для виконання виробничої програми підприємства облікову кількість основних виробничих робітників, а також загальну чисельність промислово-виробничого персоналу при наступних вихідних даних:

Виріб	Обсяг виробництва, шт.	Трудомісткість чол.-годин	у т.ч. по професіям, %					
			токарі	фрезерувальники	шліфувальники	свердлувальники	термісти	інші
А	850	50	10	20	20	15	15	20
Б	210	80	15	25	10	20	20	10
В	2625	40	20	15	15	15	15	20
Г	420	35	25	15	20	15	5	20
Середній коеф. нормативів		виконання	1,2	1,1	1,05	1,2	1,0	1,2

Кількість робочих днів у році - 260 днів. Тривалість відпустки для термістів - 35 днів, для інших - 24 робочих днів. Тривалість зміни для термістів - 6 годин, для інших - 8 годин. Невиходи на роботу складають 2,5% від робочого часу. Питома вага основних виробничих робітників у загальній чисельності робітників - 60%, а питома вага робітників у загальній чисельності планово-виробничого персоналу - 45%.

Завдання 4 - задача

Планова трюдомісткість річного випуску продукції становить 350 тис. н.-год. Планується запровадження заходів, які дадуть змогу знизити трюдомісткість виготовлення продукції на 9%. Корисний фонд робочого часу одного робітника становить 1800 год., середній відсоток виконання норм виробітку -120%. Частка основних робітників у загальній чисельності промислово-виробничого персоналу - 74%. Визначити планову середньооблікову чисельність основних робітників та всього промислово-виробничого персоналу підприємства.

Завдання 5 - задача

Фактична чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП) в базисному періоді склала 5000 чол. Планується, що обсяг продукції зросте на 120 %, а продуктивність праці — на 108 %. Визначити планову чисельність ПВП.

Варіант 7

Завдання 1. Безробіття і його види. Коефіцієнт безробіття

Завдання 2. Чинники, що впливають на оплату праці.

Завдання 3 - задача

На підприємстві у зв'язку з освоєнням нових видів продукції необхідно навчити 200 робітників. Потрібно розрахувати необхідне число учнів при наступних вихідних даних:

Професія	Необхідно навчити, чол.	Середній термін навчання, міс.
Токарі	25	4
Фрезерувальники	24	3
Свердлувальники	12	2
Слюсарі-збирачі	40	3
Слюсарі-інструментальники	22	3
Штампувальники	12	2
Зварники	15	8
Наладчики	50	6

Завдання 4 - задача

Протягом місяця (160 год) робітник IV розряду виготовив 400 деталей. Норма часу на виготовлення однієї деталі 28 хв. Годинна тарифна ставка робітника I розряду 1,32 грн. За виконання місячної норми нараховується премія в розмірі 10% відрядного заробітку та 1,5% за кожний процент перевиконання норми. Обчислити місячний заробіток робітника за відрядно-преміальною системою оплати праці. (Для виконання завдання використати 6 –розрядну тарифну сітку).

Завдання 5 - задача

Визначити чисельність робітників у галузі в плановому періоді, якщо відомі наступні дані: Загальна чисельність працюючих у галузі в базовому році залишилась 650 500 чол., з них непромислового персоналу – 50 000 чол. Частка робітників у чисельності ПВП у базовому році становить 70%. Планується збільшити обсяг виробництва на 10%, а продуктивність праці на 5%

Варіант 8

Завдання 1. Показники чисельності персоналу підприємства і руху робочих кадрів.

Завдання 2. Методи вивчення витрат робочого часу.

Завдання 3 - задача

Середньоспискова чисельність працівників підприємства в 1 кварталі становить 5650 чол. За цей період прийнято 300 чол., звільнено за власним бажанням 150 чол., за порушення трудової дисципліни - 50 чол., у зв'язку із призовом в армію - 40 чол., на пенсію - 20 чол., з інших причин - 10 чол..

Визначити коефіцієнти вибуття, прийому й плинності кадрів.

Завдання 4 - задача

Середня кількість робочих днів за рік – 240, середня тривалість робочого дня – 8 години. За рік вироблено товарної продукції на 1850 тис. грн. Чисельність промислово виробничого персоналу в середньому за рік - 90 чоловік, у тому числі робітників - 78 чоловік.

Визначити середньорічний, середньоденний і середньогодинний виробіток на одного працівника та одного робітника.

Завдання 5 - задача

Чисельність населення області на початок дворічного періоду становить 5 млн. чол., з яких на частку трудових ресурсів доводиться 70%.

Визначити чисельність трудових ресурсів області в першому і другому роках періоду, якщо передбачається, що загальна чисельність населення протягом першого року збільшиться на 1% у порівнянні з початком періоду, а протягом другого року - на 1,5% у порівнянні з першим роком. Частка трудових ресурсів у загальній чисельності населення в порівнянні з початком періоду в першому році періоду зменшиться на 1,5%, а у другому році - на 2%.

Варіант 9

Завдання 1. Продуктивність праці і фактори її зростання.

Завдання 2. Відношення працівника до праці. Показники соціальної активності працівника

Завдання 3 - задача

Чисельність зайнятих у складі економічно активного населення – 30 млн. чол., кількість безробітних – 8 млн. чол. Через місяць з 30 млн. чол., які мали роботу, було звільнено 0,2 млн. чол., тобто вони знаходяться в пошуках роботи. 1 млн. чол. з числа зареєстрованих безробітних закінчили пошук роботи. Визначити початковий рівень безробіття, чисельність зайнятих, кількість безробітних та рівень безробіття через місяць.

Завдання 4 - задача

Визначте технологічну, виробничу й загальну трудомісткість виробничої програми підприємства й середній коефіцієнт виконання норм при наступних вихідних даних.

Виріб	Річний виробництва, од.	обсяг	Трудомісткість технологічна, нормо- годин
А	2000		50
Б	300		80
В	80		40
Г	400		35

Чисельність ПВП на підприємстві становить 200 чол., з них робітників 65%. Чисельність допоміжних робітників на підприємстві 20 чол.

Кількість робочих днів у році - 260 днів. Тривалість зміни становить 8 годин. Відсоток невиходу на роботу (α) становить 11%.

Завдання 5 - задача

Середньооблікова чисельність робітників становить: в I кв. – 5900 чол., в II кв. – 5610 чол., у III кв. – 5720 чол., у IV кв. – 5920 чол.. З поважних причин вибуло робітників (чисельність): у I кв. – 1,5 %, у II кв. – 0,8 %, у III кв. – 2 %, а у IV кв. – 1,1 % середньорічної чисельності робітників. Визначте додаткову потребу робітників: поквартально і за рік на поповнення вибулих працівників.

Варіант 10

Завдання 1. Складники соціальної структури трудового колективу

Завдання 2. Суть і значення нормування праці.

Завдання 3 - задача

Визначити норму часу на виконання операції в умовах дрібносерійного виробництва, якщо відомо, що оперативний час становить 45 хв., час на обслуговування робочого місця – 12% оперативного часу, а на відпочинок і особисті потреби – 15%. Час на ознайомлення з кресленням, на інструктаж майстра, одержання інструменту, заготівок і здачу партії деталей кількістю 30 од. становить 5,5 год.

Завдання 4 - задача

У червні планується введення у дію нового устаткування, внаслідок чого трудомісткість виготовлення одиниці виробу скоротиться на 0,5 н.-год. Запланований річний обсяг випуску продукції 42 тис. од. Корисний фонд робочого часу одного працівника становить 1720 год., плановий коефіцієнт виконання норм виробітку - 1,1. Визначте можливе зменшення чисельності працюючих та зміну продуктивності праці у плановому році, якщо у базовому чисельність працюючих становила 58 осіб.

Завдання 5 - задача

Визначте додаткову потребу в робітниках на плановий рік у зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва, якщо на підприємстві на початок року налічувалося 2800 робітників, а планова середньоспискова чисельність робітників 2520 чол. У тому числі:

- в 1 кварталі - 2363 чол.;
- в 2 кварталі - 2468 чол.;
- в 3 кварталі - 2583 чол.;
- в 4 кварталі - 2667 чол.

Варіант 11

Завдання 1. Методи вимірювання продуктивності праці. Переваги та недоліки методів.

Завдання 2. Об'єкти нормування праці.

Завдання 3 - задача

Обчислити щомісячну заробітну плату робітника V розряду за відрядно-преміальною системою. Протягом місяця він працював 22 дні. Тривалість зміни 7,8 год. Норма виробітку за зміну становить 800 одиниць виробів. За місяць робітник виготовив 19000 виробів. За виконання плану робітнику виплачується премія у розмірі 10% та за кожен відсоток його перевиконання 1% тарифного заробітку. Тарифна ставка робітника I розряду становить 5 грн./год. (Під час розв'язання завдання використати 6 –розрядну тарифну сітку).

Завдання 4 - задача

Визначте кількість робітників, що вивільняють у результаті проведення ряду технологічних заходів щодо вдосконалювання виробництва при наступних вихідних даних:

Чисельність ПВП становить 3200 чол. У базовому році кожним працівником було відпрацьовано в середньому 1865 годин, у плановому році його передбачено збільшити на 15 годин. Питома вага виробничих робітників у загальній чисельності ПВП становить 75%, крім того в плановому році передбачається знизити на 28% втрати від браку, які в базовому році становили 2,3%.

Завдання 5 - задача

В звітному році обсяг виготовленої продукції складає 40 млн. грн.. При цьому, трудомісткість продуктивності програми зменшилась на 11500 люд./год. Виробіток у звітному році 145000 на людину. Визначити виробіток на одну людину в звітному році, якщо відомо, що річний фонд робочого часу 232 робочих днів. Обсяг виробництва у звітному році дорівнює обсягу виробництва в базовому році.

Варіант 12

Завдання 1. Фактори і резерви зростання продуктивності праці

Завдання 2. Бригадна кооперація й виробничі бригади

Завдання 3 - задача

У плановому періоді з 280 діючих верстатів намічено 50 замінити новими:

- 20 верстатів з 50, продуктивність яких вище старих на 20%, уводяться в експлуатацію з 1.04.
- 10 верстатів, продуктивність яких вище старих на 25%, уводяться в експлуатацію з 1.06.
- 20 верстатів, продуктивність яких вище старих на 30 %, уводяться в експлуатацію з 1.11.

Чисельність ПВП на підприємстві 3000 чол. Питома вага робітників - верстатників у загальній чисельності ПВП становить 55%.

Визначте економію робочої сили за рахунок підвищення продуктивності нового обладнання.

Завдання 4 - задача

Підприємство виробляє 2 продукти: А та Б. Річний обсяг виробництва виробу А становить 400 000 од., виробу Б – 20 000 од. Чисельність основних виробничих робітників становить 210 чол., з них 150 чол. зайняті у виробництві продукту А. Питома вага основних робітників у виробництві товару А – 60% а у виробництві товару Б – 70% від загальної чисельності робітників. Питома вага робітників у чисельності ПВП – 70%. Визначте фактичну, технологічну, виробничу й повну трудомісткість одного товару А та одного товару Б. Кількість робочих днів у році – 260 днів. Тривалість зміни робітників при виробництві товару А – 6 годин, товару Б – 8 годин. Відсоток невиходу на роботу (α) при виробництві товару А становить 10%, товару Б - 15%. Для інших категорій ПВП $\alpha = 10\%$, тривалість зміни – 8 годин. Трудомісткість управління розподілити пропорційно загальної чисельності робітників.

Завдання 5 - задача

Визначте загальну чисельність і структуру кадрів підприємства, якщо чисельність основних виробничих робітників становить 2000 чол., допоміжних - 420 чол., ІТП - 170 чол., службовців - 100 чол., молодшого обслуговуючого персоналу - 25 чол., робітників пожежної охорони - 15 чол., учнів - 40 чол.

Варіант 13

Завдання 1. Моделі корисності робочої сили для підприємства

Завдання 2. Класифікація витрат робочого часу.

Завдання 3 - задача

Визначте зміну річного виробітку на підприємстві в плановому році в порівнянні зі звітним при наступних вихідних даних:

Виріб	Річний обсяг виробництва, од.	Трудомісткість, нормо-годин	Зміна трудомісткості
А	1000	105	+2%
Б	2625	300	-5%
В	800	250	-3%

Завдання 4 - задача

Для оплати праці робочих підприємства застосовується наступна тарифна сітка:

Розряди	I	II	III	IV	V	VI
Тарифні коефіцієнти	1,0	1,08	1,2	1,35	1,55	1,8

Годинна тарифна ставка I розряду, встановлена в колективному договорі підприємства, дорівнює 5 грн.

Визначити відрядні розцінки за оброблені деталі й загальний заробіток робітника за зміну, якщо відомо, що він обробив за зміну 6 деталей "А" (норма часу на деталь 36 хв, робота VI розряду), 5 деталей "Б" (норма часу 1,5 години, робота V розряду) і 18 деталей "В" (норма виробітку – 4 деталі в годину, робота IV розряду).

Завдання 5 - задача

Визначте кількість робітників, що вивільняють у результаті проведення ряду технологічних заходів щодо вдосконалювання виробництва при наступних вихідних даних:

Чисельність ПВП становить 3000 чол. У базовому році кожним працівником було відпрацьовано в середньому 2005 годин, у плановому році його передбачено збільшити на 35 годин. Питома вага виробничих робітників у загальній чисельності ПВП становить 85%, крім того в плановому році передбачається знизити на 30% втрати від браку, які в базовому році становили 3%.

Варіант 14**Завдання 1.** Економічно активне населення**Завдання 2.** Система нормативів і норм праці.**Завдання 3 - задача**

Визначте фактичну трудомісткість обслуговування, трудомісткість управління, що припадають на кожний виріб, а також повну трудомісткість виробів при наступних вихідних даних.

Виріб	Річний випуск, шт.	Фактична технологічна трудомісткість, нормо-година
А	1000	30
Б	500	40
В	200	105
Г	400	50
Д	2000	25
Е	100	75
Ж	1000	55

Сумарна трудомісткість обслуговування становить 130 000 нормо-годин, а сумарна трудомісткість управління 189000 нормо-годин.

Завдання 4 - задача

Для виконання виробничої програми планового року, рівної за трудомісткістю плану базового року, кількість працюючих установлена 5 800 чол. Визначте, на скільки відсотків заплановане зростання продуктивності праці, якщо чисельність працюючих у базовому році становить 5 780 чол.

Завдання 5 - задача

Визначити норму часу на виконання операції в умовах дрібносерійного виробництва, якщо відомо, що оперативний час становить 45 хв., час на обслуговування робочого місця – 20% оперативного часу, а на відпочинок і особисті потреби – 15%. Час на ознайомлення з кресленням, на інструктаж майстра, одержання інструменту, заготівок і здачу партії деталей кількістю 50 од. становить 6 год.

Варіант 15

Завдання 1. Трудові ресурси як соціально–економічна категорія

Завдання 2. Методи нормування трудових ресурсів.

Завдання 3 - задача

Визначити заробітну плату допоміжного робітника, якщо він обслуговує двох основних робітників, місячна норма виробітку яких становить 680 та 350 виробів. Фактичний випуск продукції склав відповідно 650 та 410 виробів. Тарифна ставка допоміжного робітника – 2 грн./год. Тривалість його роботи протягом місяця – 170 год. Визначити заробітну плату допоміжного робітника, якщо його робота оплачується за непрямою відрядною системою.

Завдання 4 - задача

Фактична чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП) в базисному періоді склала 2500 чол. Планується, що обсяг продукції зросте на 105 %, а продуктивність праці — на 110 %. Визначити планову чисельність ПВП.

. Завдання 5 - задача

Використовуючи наступні дані, визначте зміну денного й річного виробітку робітників.

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Годинний виробіток, грн.	1000	
Фактична тривалість робочого дня, год.	7,5	8
Кількість робочих днів, відпрацьованих за рік одним середньосписковим робітником	220	230

Годинний виробіток звітного періоду на 15% більше, ніж у базисному році.

Варіант 16

Завдання 1. Відтворення населення і ресурсів для праці

Завдання 2. Фактори, що впливають на безробіття.

Завдання 3 - задача

За допомогою методу миттєвих спостережень необхідно дослідити витрати необхідну кількість спостережень, якщо припустима помилка становить 15,75%, а мінімальна питома вага витрат робочого часу, який необхідно вивчити, становить 0,7. Умови виробництва нестационарні.

Завдання 4 - задача

Токар Микитенко рівно о 8.⁰⁰ прийшов на зміну; переодягнувся, одержав вказівки від майстра про порядок виконання роботи, розклав інструмент і пішов закріплювати заготовку в патрон токарського верстата. Коли це було зроблено, о 8.¹⁰ бригадир попросив його допомогти напарнику перенести партію деталей ближче до місця роботи. На це пішло ще 5 хвилин, після чого він включив свій верстат. Верстат працював як звичайно. Однак через 20 хвилин роботи він виявив, що металева стружка має незвичні кольори. Він зупинив верстат і вирішив замінити різець (на це пішло 4 хвилини). Проте у нього не виявилось потрібного інструмента. На роздуми й пошук пішло ще 11 хвилин. Нарешті, через 2 хвилини він закріпив різець і почав роботу, що вже йшла без збоїв. Він стежив протягом 55 хвилин за роботою верстата й 5 хвилин відпочивав, кутив, робив деякі вправи на розслаблення м'язів. У цілому за зміну (включаючи й перерву на обід) він відпочивав 1 годину й 10 хвилин. Робота майже не відрізнялася від роботи в інші дні. Щоправда, цього дня часто доводилося робити виміри, усувати задирки, на що пішло близько 10 хвилин. Також протягом дня верстат зупинився через відключення електроживлення всього цеху на 8 хвилин. Після цього він закутив і не доторкався до роботи ще 10 хвилин. Викутивши сигарету, він вирішив не приступати до роботи - до закінчення зміни залишалось 15 хвилин. Потім, коли було 15.⁵⁵, він здав оброблені деталі, зібрав стружку, протер верстат, помив руки, переодягнувся й рівно о 16.⁰⁰ покинув робоче місце. Класифікуйте типи витрат робочого часу і їхню величину та визначте час роботи

Завдання 5 - задача

Визначте планову чисельність працюючих, якщо відомо, що випуск продукції планується збільшити до 20 000 000 грн., а продуктивність праці збільшити на 25%. Обсяг виробництва продукції у звітному році становить 18 500 000 грн. при середньоспискової чисельності працюючих 600 чол.

Варіант 17

Завдання 1. Організація праці на підприємстві.

Завдання 2. Програми управління продуктивністю праці на підприємстві.

Завдання 3 - задача

Обчислити місячну заробітну плату робітника V розряду за відрядно-преміальною системою. Протягом місяця він працював 20 днів. Тривалість зміни 7,8 год. Норма виробітку за зміну становить 800 одиниць виробів. За місяць робітник виготовив 22 000 виробів. За виконання плану робітнику виплачується премія у розмірі 15% та за кожен відсоток його перевиконання 0,7% тарифного заробітку. Тарифна ставка робітника I розряду становить 4 грн./год. (Під час розв'язання завдання використати 6 –розрядну тарифну сітку).

Завдання 4 - задача

Визначити чисельність економічно активного населення і його питому вагу в чисельності трудових ресурсів і чисельності населення області старше 15 років, використовуючи дані й результати рішення завдання 2.8, якщо відомо:

- чисельність учнів денних загальноосвітніх шкіл у віці 16-17 років становить 35 000 чол.;
- чисельність студентів і аспірантів очної форми навчання становить 22 000 чол.;
- 10% працездатних жінок і 2% працездатних чоловіків робочого віку зайняті веденням домашнього господарства й доглядом за хворими, старими й інвалідами.

Завдання 5 - задача

Слюсар V розряду протягом місяця працював 22 зміни, тривалість зміни - 8 годин. Годинна тарифна ставка слюсаря I розряду становить 6 грн. Виходячи з 6 –розрядної тарифної сітки, обчислити заробіток слюсаря за місяць.

Варіант 18

Завдання 1. Поняття та особливості ринку праці.

Завдання 2. Сутність, функції і принципи організації заробітної плати

Завдання 3 - задача

Визначте технологічну, виробничу й загальну трудомісткість виробничої програми підприємства й середній коефіцієнт виконання норм при наступних вихідних даних.

Виріб	Річний виробництва, од.	обсяг	Трудомісткість технологічна, нормо- годин
А	2000		21
Б	300		85
В	80		40
Г	400		25

Чисельність ПВП на підприємстві становить 220 чол., з них робітників 65%. Чисельність допоміжних робітників на підприємстві 20 чол.

Кількість робочих днів у році - 260 днів. Тривалість зміни становить 8 годин. Відсоток невиходу на роботу (α) становить 9%.

Завдання 4 - задача

За місяць робітник III розряду виготовив 600 виробів. Годинна тарифна ставка робітника I розряду - 4 грн. Норма виробітку 4 деталі за годину. Обчислити відрядний заробіток за місяць. (Під час розв'язання завдання використати 6 розрядну тарифну сітку).

Завдання 5 - задача

У звітному періоді рівень безробіття становив 17% (кількість безробітних – 3 млн. осіб) і зріс на 1% порівняно з базисним періодом. При цьому чисельність економічно активного населення не змінилась. Яка кількість безробітних була у базисному періоді?

Варіант 19

Завдання 1. Попит та пропозиція праці. Особливості пропозиції праці у кризовій економіці

Завдання 2. Структура заробітної плати.

Завдання 3 - задача

У минулому році обсяг виробленої на підприємстві продукції становив 12 млн. грн., середньооблікова чисельність робітників становила 50 осіб. Середня тривалість робочого дня 7,9 год. Кількість фактично відпрацьованих днів - 216. У звітному році підприємство виробило продукції на 12,3 млн грн., середньооблікова чисельність робітників становила 49 осіб, середня тривалість робочого дня - 7,8 год. Кількість фактично відпрацьованих днів 220. Визначте, як змінюється продуктивність праці: за годину, за день, за рік.

Завдання 4 - задача

У результаті модернізації застарілого обладнання, а також його часткової заміни трудомісткість виробленої одиниці продукції знизилася з 73 людино-годин до 66 людино-годин. Розрахувати:

- 1) приріст продуктивності праці;
- 2) зниження трудомісткості у відсотках.

Завдання 5 - задача

У плановому періоді з 280 діючих верстатів намічено 50 замінити новими:

- 20 верстатів з 50, продуктивність яких вище старих на 20%, уводяться в експлуатацію з 1.04.
- 10 верстатів, продуктивність яких вище старих на 25%, уводяться в експлуатацію з 1.08.
- 20 верстатів, продуктивність яких вище старих на 30 %, уводяться в експлуатацію з 1.10.

Чисельність ПВП на підприємстві 2100 чол. Питома вага робітників - верстатників у загальній чисельності ПВП становить 38%.

Визначте економію робочої сили за рахунок підвищення продуктивності нового обладнання.

Варіант 20

Завдання 1. Роль профспілок у різних країнах світу.

Завдання 2. Елементи організації оплати праці.

Завдання 3 - задача

Визначити номінальний фонд робочого часу й ефективність у днях, якщо календарний рік у плановому році становить 365 днів, вихідних - 52, субот - 51, святкових днів, що не збігаються з вихідними - 9. Середня тривалість відпусток (чергових і додаткових) розраховуючи на одного робітника становить в умовах п'ятиденної роботи 20%. Середня тривалість відпусток по навчанню - 2,1 дні, невиходи у зв'язку з виконанням державних обов'язків - 0,2 дні, через хворобу - 5,6 дня. У зв'язку з родами й вагітністю - 4 дні.

Завдання 4 - задача

Токар машинобудівного заводу в травні звітного року одержував заробітну плату по відрядно - регресивній системі. Використовуючи дані, наведені в таблиці, розрахуйте розмір його заробітної плати за місяць, якщо розцінки на продукцію, що виготовлена понад план, зменшилися на 5%.

Найменування виробу	Норма часу у н / годинниках	Годинна тариф. ставка	Планове щомісячне завдання	Фактичний обсяг
А	0,3	3	480	504
Б	0,2	3,5	212	252
В	0,3	3,8	90	90
Г	0,5	4	120	132

Завдання 5 - задача

За допомогою методу миттєвих спостережень необхідно дослідити витрати робочого часу на виробничій ділянці, на якій розташовано 11 верстатів. Середня відстань між верстатами становить 2 метри. Визначте необхідну кількість спостережень, якщо припустима помилка становить 25%, а мінімальна питома вага витрат робочого часу, який необхідно вивчити, становить 0,33. Умови виробництва стаціонарні.

Варіант 21

Завдання 1. Міжнародна організація праці (МОП) і її вплив на розвиток соціально-трудових відносин.

Завдання 2. Форми і системи заробітної плати.

Завдання 3 - задача

Населення області в 2006 р. становило 5 млн. чол., з яких 1,5 млн. чол. проживали в містах, а решта - у сільській місцевості. Коефіцієнт смертності міського населення дорівнював 9%, а коефіцієнт смертності сільського населення був на 30% більше.

За прогнозом в 2007 р. чисельність міського населення збільшиться на 0,4 млн. чол., а чисельність сільського населення зменшиться на 0,5 млн. чол. При цьому передбачається, що коефіцієнт смертності міського населення скоротиться в порівнянні з 2004 р. на 6%, а коефіцієнт смертності сільського населення зросте на 15%.

Як зміниться коефіцієнт смертності в цілому по області в 2007 р. у порівнянні з 2006 р.?

Завдання 4 - задача

Фактична чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП) в базисному періоді склала 2500 чол. Планується, що обсяг продукції зросте на 105 %, а продуктивність праці — на 116 %. Визначити планову чисельність ПВП.

Завдання 5 - задача

Визначити чисельність робітників у галузі в плановому періоді, якщо відомі наступні дані:

1. Загальна чисельність працюючих у галузі в базовому році залишилась 1 800 000 чол., з них непромислового персоналу – 120 000 чол.
2. Частка робітників у чисельності ПВП у базовому році становить 62%.
3. Планується збільшити обсяг виробництва на 10%, а продуктивність праці на 5%

Варіант 22

Завдання 1. Соціально–економічна суть і види зайнятості.

Завдання 2. Безтарифна система оплати праці

Завдання 3 - задача

Визначте необхідну чисельність робітників, якщо планова трудомісткість одного виробу становить 1,2 нормо-годин, корисний фонд робочого часу - 1864 годин, плановий середній відсоток виконання норм виробітку 122%, обсяг виробничої програми - 68 тис. виробів.

Завдання 4 - задача

Протягом місяця робітник IV розряду при плановому завданні 300 виробів виготовив 370. Трудомісткість виготовлення одного виробу 0,7 н.-год. Прогресивні відрядні розцінки застосовуються при перевиконанні плану на 8%. Відрядна розцінка при цьому зростає на 20%. Тарифна ставка робітника I розряду становить 2,5 грн./год. Обчислити заробітну плату робітника за відрядно-прогресивною системою. (Під час розв'язання завдання використати 6 – розрядну тарифну сітку).

Завдання 5 - задача

Вартість виробничої програми підприємства становила 3040 тис.грн./рік. Продуктивність праці на початок планового періоду дорівнювала 9 тис.грн./чол. За п'ять років чисельність промислово-виробничого персоналу зросте на 30%, а середньорічний приріст продуктивності праці – на 4%. Визначити обсяг випуску продукції на кінець періоду.

Варіант 23

Завдання 1. Зайнятість як елемент соціально–економічної політики. Проблеми зайнятості в Україні.

Завдання 2. Модель мотивації поведінки через потреби

Завдання 3 - задача

Визначте кількість робітників, що вивільняють у результаті проведення ряду технологічних заходів щодо вдосконалювання виробництва при наступних вихідних даних:

Чисельність ПВП становить 3250 чол. У базовому році кожним працівником було відпрацьовано в середньому 1865 годин, у плановому році його передбачено збільшити на 15 годин. Питома вага виробничих робітників у загальній чисельності ПВП становить 65%, крім того в плановому році передбачається знизити на 28% втрати від браку, які в базовому році становили 2,3%.

Завдання 4 - задача

Фактична чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП) в базисному періоді склала 5800 чол. Планується, що обсяг продукції зросте на 130 %, а продуктивність праці — на 128 %. Визначити планову чисельність ПВП.

Завдання 5 - задача

Визначте загальну чисельність і структуру кадрів підприємства, якщо чисельність основних виробничих робітників становить 1040 чол., допоміжних - 620 чол., ІТП - 380 чол., службовців - 100 чол., молодшого обслуговуючого персоналу - 25 чол., робітників пожежної охорони - 15 чол., учнів - 40 чол.

Варіант 24

Завдання 1. Безробіття, його показники і види. Допомога по безробіттю.

Завдання 2. Регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата.

Завдання 3 - задача

Визначити зміни в чисельності трудових ресурсів регіону за період за наступним даними: чисельність працездатного населення в робочому віці на початок періоду становить 1 050 000 чол., а кількість працюючих пенсіонерів по старості – 42 000 чол.

Протягом періоду передбачаються такі зміни в складі працездатного населення району:

- у робочий вік увійде 250 000 чол.;
- з інших районів прибуде 90 000 чол. у робочому віці;
- у суспільне виробництво буде додатково залучено 20000 пенсіонерів по старості,
- прогнозується, що 200 000 чол. вибуде за межі робочого віку у зв'язку з переходом на пенсію, інвалідністю й смертю;
- 15 000 працюючих пенсіонерів по старості припинять роботу;
- в інші області виїде 75 000 чол. у робочому віці.

Завдання 4 - задача

Фактична чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП) в базисному періоді склала 5500 чол. Планується, що обсяг продукції зросте на 115 %, а продуктивність праці — на 118 %. Визначити планову чисельність ПВП.

Завдання 5 - задача

Робітникові встановлена норма виробітку 5 виробів/година. Відробивши за місяць 200 годин, він виготовив 680 виробів. Тарифна ставка, що відповідає розряду виконуваної роботи, дорівнює 7 грн.

Відрядна розцінка за виготовлені вироби збільшується при перевиконанні норм виробітку в межах 10% - на 15%, при перевиконанні в межах від 10,1% до 20% - на 40% і при перевиконанні більш ніж на 20,0% - на 60%.

Визначити заробіток робітника за місяць і охарактеризувати застосовувану систему оплати праці.

Варіант 25

Завдання 1. Міжнародний досвід регулювання зайнятості.

Завдання 2. Відмінність поняття «праця» від поняття «діяльність».

Завдання 3 - задача

Населення області в 2005 р. склало 7 млн. чол., з яких 2 млн. чол. проживали в сільській місцевості, а інші - у містах. Коефіцієнт народжуваності в містах становив 12%, а в сільській місцевості - 15%. В 2006 р. чисельність міського населення області збільшилася на 9%. Коефіцієнт народжуваності в сільській місцевості знизився на 2%, а в міських поселеннях - на 6%.

Як змінився коефіцієнт народжуваності в цілому по області в 2006 році в порівнянні з 2005 р.?

Завдання 4 - задача

Середня кількість робочих днів за рік – 250, середня тривалість робочого дня – 8 годин. За рік вироблено товарної продукції на 1850 тис. грн. Чисельність промислово виробничого персоналу в середньому за рік - 90 чоловік, у тому числі робітників - 78 чоловік.

Визначити середньорічний, середньоденний і середньогодинний виробіток на одного працівника та одного робітника.

Завдання 5 - задача

За даними перепису населення в області чисельність його в робочому віці на дату перепису склала 1 млн. чол., з яких 45% проживали в містах, а решта - на селі.

Визначити чисельність населення в робочому віці до початку наступного після перепису року в містах й на селі, якщо відомо:

- чисельність населення, що вступає в робочий вік - 50 тис. чол. (25 тис. у містах, решта - на селі);
- чисельність населення, що виходить за рамки робочого віку, - 22 тис. чол. (12 тис. у місті, решта - на селі);
- кількість померлих у робочому віці - 5 тис. чол. (3 тис. у містах, решта - на селі);
- за межі області вибуває 4 тис. чол. у робочому віці (3 тис. з міста, решта - із села).

Варіант 26

Завдання 1. Механізм державного регулювання зайнятості

Завдання 2. Методи дослідження витрат робочого часу.

Завдання 3 - задача

Визначте загальну чисельність і структуру кадрів підприємства, якщо чисельність основних виробничих робітників становить 2000 чол., допоміжних - 620 чол., ІТП - 370 чол., службовців - 100 чол., молодшого обслуговуючого персоналу - 25 чол., робітників пожежної охорони - 15 чол., учнів - 30 чол.

Завдання 4 - задача

Визначте додаткову потребу в робітниках на плановий рік у зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва, якщо на підприємстві на початок року налічувалося 2518 робітників, а планова середньоспискова чисельність робітників 2520 чол. У тому числі:

- в 1 кварталі - 2363 чол.;
- в 2 кварталі - 2468 чол.;
- в 3 кварталі - 2583 чол.;
- в 4 кварталі - 2667 чол.

Завдання 5 - задача

Необхідно розрахувати величину норми часу, якщо відомо:

- підготовчо-заключний час становить 2,5% від оперативного часу;
- технічні перерви – 5,1%;
- час на відпочинок та особисті потреби – 3,5%.

Оперативний час дорівнює – 7 год.

Варіант 27

Завдання 1. Виробіток й методи його визначення.

Завдання 2. Матеріальне стимулювання праці. Показники, умови і шкали преміювання.

Завдання 3 - задача

На підприємстві у зв'язку з освоєнням нових видів продукції необхідно навчити 280 робітників. Потрібно розрахувати необхідне число учнів при наступних вихідних даних:

Професія	Необхідно навчити, чол.	Середній термін навчання, міс.
Токарі	15	4
Фрезерувальники	24	3
Свердлувальники	12	2
Слюсарі-збирачі	30	3
Слюсарі-інструментальники	22	3
Штампувальники	12	2
Зварники	5	8
Наладчики	15	6

Завдання 4 - задача

Середня кількість робочих днів за рік – 246, середня тривалість робочого дня – 8,2 години. За рік вироблено товарної продукції на 2850 тис. грн. Чисельність промислово виробничого персоналу в середньому за рік - 90 чоловік, у тому числі робітників - 78 чоловік.

Визначити середньорічний, середньоденний і середньогодинний виробіток на одного працівника та одного робітника.

Завдання 5 - задача

Середньоспискова чисельність працівників підприємства в 1 кварталі становить 5250 чол. За цей період прийнято 350 чол., звільнено за власним бажанням 150 чол., за порушення трудової дисципліни - 50 чол., у зв'язку із призовом в армію - 40 чол., на пенсію - 20 чол., з інших причин - 10 чол. Визначити коефіцієнти вибуття, прийому й плинності кадрів.

Варіант 28

Завдання 1. Організація багатостатного обслуговування.

Завдання 2. Тарифно–кваліфікаційні довідники (характеристики).

Посадові інструкції.

Завдання 3 - задача

Визначте середньоспискову чисельність працівників підприємства за січень, а також за 1, 2, 3, 4 квартал, а також середньорічну чисельність, якщо:

- на 1.01. облікова чисельність працівників становить 1625 чол.;
- 4.01 звільнено 2 чол.;
- 10.01 прийнято 3 чол.;
- 15.01 прийнято 4 чол.;
- 20.01 звільнено 3 чол.;
- 25.01 звільнений 1 чол.;
- 28.01 прийнято 4 чол.;

Середньоспискова чисельність працівників у лютому становить 1560 чол., у березні – 1550 чол., в 2 кварталі - 1617 чол., в 3 кварталі - 1580 чол., в 4 кварталі - 1520 чол.

Завдання 4 - задача

Річний обсяг виробництва підприємства 1201000 од. Трудомісткість виробництва одного виробу 0,4 нормо-годин. Продуктивність робочої зміни 8 годин. Режим роботи – двозмінний. Регламентований простій устаткування 4%. Відсоток виконання норми 103%. Визначити необхідну чисельність робітників, якщо фонд робочого часу 250 днів.

Завдання 5 - задача

За даними хронометражу необхідно розрахувати норму часу на виконання операції, якщо час на обслуговування - 6% оперативного часу, на відпочинок - 8%. Тривалість виконання елементів операцій у хвиликах: встановлення деталі – 1,8 хв., проточування деталі – 16 хв., зняття деталі – 1,5 хв.

Варіант 29

Завдання 1. Дослідно-статистичні методи нормування трудових процесів.

Завдання 2. Закон України «Про оплату праці» як визначення економічних, правових і організаційних основ оплати праці робітників.

Завдання 3 - задача

Фактична чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП) в базисному періоді склала 2900 чол. Планується, що обсяг продукції зросте на 105 %, а продуктивність праці — на 106 %. Визначити планову чисельність ПВП.

Завдання 4 - задача

Визначити планове завдання по росту продуктивності праці, якщо відомі наступні дані. У базовому році обсяг виробництва на діючих підприємствах корпорації склав 4 200 000 000 грн. У плановому періоді планується збільшити обсяг виробництва на 25%. Чисельність ПВП 450 000 чол., у тому числі робітників 75%. Питома вага основних робітників у загальній їхній чисельності в базовому році склала 65%. Кількість основних робітників зростає пропорційно збільшенню обсягу виробництва, а допоміжних робітників – у половинному розмірі від зростання випуску продукції. Число інших зростає на 0,1% на кожний відсоток зростання випуску продукції. Питома вага верстатників у загальній чисельності робітників – 50%. Кількість одиниць устаткування в корпорації – 200 000 од. Планом підвищення ефективності виробництва передбачено змінити 8000 верстатів новими, із продуктивністю на 30% більшою ніж старі, і 5000 верстатів модернізувати зі збільшенням продуктивності виробництва на 15%. Продуктивність інших верстатів буде підвищена на 2,5%. Всі заходи будуть проведені в першому, другому і третьому кварталах у рівних частинах. Втрати робочого часу, викликані простоями й невиходами на роботу становлять, відповідно, 8% і 5% від відпрацьованого часу. У плановому періоді їх намічено скоротити, відповідно, до 5% і 4%. Втрати робочого часу в результаті браку становили в базовому періоді 2,5%, у плановому періоді їх намічено скоротити до 0,9%.

Завдання 5 - задача

Середньоспискова чисельність працівників підприємства за рік склала 7000 чол. Протягом року прийнято на роботу 500 чол., звільнено у зв'язку з навчанням і службою в армії 170 чол., за власним бажанням - 150 чол., у зв'язку з порушеннями - 140 чол. Визначити коефіцієнти вибуття, прийому й плинності кадрів.

Варіант 30

Завдання 1. Соціально-трудові відносини.

Завдання 2. Методи нормування праці.

Завдання 3 - задача

Визначте середній по виробках і по підприємству в цілому коефіцієнт виконання норм.

Виріб	Річний обсяг виробництва, од.	Трудомісткість нормативна, нормо-годин	Трудомісткість фактична, годин
А	1050	40	38,8
Б	2000	105	99,5
В	4200	150	150,5

Завдання 4 - задача

Потрібно визначити заробітну плату робочого IV розряду, якщо он протягом місяця відробив 160 ч з оплатою по тарифній ставці відрядника – 0,95 грн. За високу якість робіт встановлена надбавка до тарифної ставки в розмірі 15%. Простій не з вини робітника – 13 ч, у нічний час він відробив 15 ч (компенсація – 30% до тарифної ставки), робітникові нарахована премія за своєчасне виконання завдання в розмірі 20% від тарифної заробітну плати за відпрацьований час.

Завдання 5 - задача

У плановому періоді з 220 діючих верстатів намічено 90 замінити новими:

- 40 верстатів з 80, продуктивність яких вище старих на 40%, уводяться в експлуатацію з 1.03.
- 30 верстатів, продуктивність яких вище старих на 25%, уводяться в експлуатацію з 1.07.
- 20 верстатів, продуктивність яких вище старих на 35%, уводяться в експлуатацію з 1.09.

Чисельність ПВП на підприємстві 2000 чол. Питома вага робітників - верстатників у загальній чисельності ПВП становить 35%.

Визначте економію робочої сили за рахунок підвищення продуктивності нового обладнання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Законодавство України про працю // Збірн. нормативних актів у трьох книгах . Т.1 / Упор. В. Вакуленко – К.: Істина, 1999. – 368 с.
2. Про підприємництво. Закон України // Нові закони України. Навчальний посібник. – 1991. – Вип.1. – С. 49-51.
3. Про підприємства в Україні. Закон України // Закони України, том 1. – К.: Ін-т законодавства, 1996. – С. 310-331.
4. Про зайнятість населення. Закон України // Закони України, том 1. – К.: Ін-т законодавства, 1996. – С. 252-268.
5. Про оплату праці. Закон України // Закони України, том 8. – К.: Ін-т законодавства, 1997. – С. 210-218.
6. Про колективні договори і угоди. Закон України // Закони України, том 6. - К.: Ін-т законодавства, 1997. – С. 5-11.
7. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Закон України // Закони України. – Т.15. – К., 1999.
8. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності. Закон України – К: "Профінформ" ФПУ, 2002. – С. 12-14.
9. Інструкція зі статистики заробітної плати від 21.02.95 р., № 465 // Діло. – 1996. – № 8.
10. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті на роботу працівників // Діло. – 1994. – № 33-34.
11. Про оплату праці працівників бюджетних установ і організацій на основі Єдиної тарифної сітки: Постанова КМУ від 25.01.1993 р. №44 // Праця і зарплата. – 1993. – № 3 лютий.
12. Про порядок визначення ставок заробітної плати і посадових окладів працівників бюджетних установ і організацій: Постанова КМУ від 25.01.1993 р. № 45 // Праця і зарплата. – 1993. – № 3 лютий.

13. Про єдині тарифні умови оплати праці робітників і службовців за загальними (наскрізними) професіями та посадами: Постанова КМУ від 2.02.1993 р. №74 // Праця і зарплата. – 1993. – № 4 лютий.

14. Про міжгалузеві співвідношення в оплаті праці державних підприємств, установ і організацій: Постанова КМУ від 17.02. 1993 р. № 109 // Діло. – 1993. – 24-26 лютого.

15. Про порядок повідомної реєстрації галузевих, регіональних угод, колективних договорів Постанова Кабінету Міністрів України від 5.04.1994 р. № 225 // Зарплата України. – 1994. - № 8. – Ст . 193.

16. Конвенції та Рекомендації Міжнародної Організації праці: т.1 (1919-1964). Т.2 (1965 –1999). Укр. вид. – Женева: МБП, 1999. – 202 с.

Основна:

17. Адамчук В.В., Ромашов О.В., Сорокина М.Е. Экономика и социология труда: Учеб. для вузов. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 407с.

18. Богиня О.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2001. – 313с.

19. Буряк П.Ю., Карпінський Б.А., Григор'єва М.І. Економіка праці й соціально-економічні відносини: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.

20. Горовий Д.А., Федотова К.О., Леженко Н.І., Чернета О.М. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Навчально-методичний посібник для практичних і семінарських занять – Харків: ХНАДУ, 2006. – 160 с.

21. Дмитрієв І.А., Горовий Д.А., Федотова К.О. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Навчальний посібник в схемах та таблицях – Харків: ХНАДУ, 2008. – 80 с.

22. Есинова Н.И. Экономика труда и социально-трудовые отношения: Учеб. пособие. – К.: Кондор, 2003. – 464 с.

23. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. – К.: КНЕУ, 2001. – 158 с.

24. Калина А.В. Економіка праці: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2004. – 272 с.
25. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник – К.: КНЕУ, 1998. – 224с.
26. Мерзляк А.В., Михайлов Є.П., Корецький М.Х., Михайлова Г.О. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навчальний посібник / Під ред.. проф.. Є.П. Михайлова. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 240 с.
27. Петюх В.М. Ринок праці: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 288 с.
28. Практические задания по дисциплине "Экономика труда" / Сост. М.С. Зельтень, В.Н. Сидорова, Е.В. Шубенкова – М.: Изд-во Рос. экон. акад., 2002. – 32 с.
29. Саруханов Э.Р., Сотникова С.И. Маркетинг рабочей силы: социально-экономический анализ. – СПб.: Питер, 1995. – 145с.

Додаткова:

30. Жуков Л.И., Горшков В.В. Справочное пособие по труду и заработной плате. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 272 с.
31. Иванов Н.А., Одегов Ю.Г., Андреев К.Л. Трудовой потенциал промышленного предприятия. – Саратов: Изд-во СГУ, 1988. – 268 с.
32. Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення. – К.: фірма "Праця", 1997. – 192 с.
33. Методические рекомендации по организации оплаты и стимулирования труда на предприятиях с разными формами собственности / Разработка и об. ред. В.Ф.Андриенко. – К.: фирма "Праця", 1997. – 144 с.
34. Попов Л.А. Анализ и моделирование трудовых показателей: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 208 с.
35. Ремизов К.С. Основы экономики труда: Учебник для экон. спец. ун-тов. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 208 с.
36. Экономика труда: Учебник / Под ред. П.Э. Шлендера. – М.:ИНФРА-М, 2002. – 592 с.

37. Экономика труда: Учебник для вузов / Под ред. Г.Р. Погосяна. - М.: Экономика, 1991. - 303с.

Ресурси мережі Internet

<http://6201.org.ua>

<http://eco.rea.ru/e/Stat.nsf/labourtaskscontent>

<http://www.gaudeamus.omskcity.com>

<http://vhole.h1.ru/money/trud.htm>

<http://ya.com.ua/Education/konspekt/Subject/Labor.htm>